

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39.

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Samtlige på Færen

Emne: Høglidsmat ved Familiefester

Bygdelag:

Oppskr. av: Maria Kradheim

Gard:

(adresse): Stavanger

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det var og er skikk at nærreste slektninge mabokoner og æninder kom med mat til børselkonen.
2. De kom enkeltvis.
3. Der var ingen avtale imbyrdes om hvad de skulle ha med sig.
4. Det var forskjellig, oftest tidlige dagen.
5. Der var ingen som kom mer enn 1 gang.
6. I Mor sin tid var det alltid sviske suppe, Omkring 1890 og fremover, blev det ofte sviskegrøt istedet for suppe. Og efter 1900 begynte man å variere med bløtkager, og andet godt. Nu efter 1930 eller kanske tidligere kommer man med en gaar til karnet eller moren, ofte stikkede ting, søt eller bare blomster.
7. Besøket var bare 1 gang.
8. Suppe og grøt blev senet i blitkspand eller stentøiderrin, kaker på fat.
9. All mat kalles for sengjamat.
10. Det var alltid Ranen selv som gikk.
11. Det var ikke vanlig at mannen fulgte, men det ikke usannmelig om han det gjorde.
12. Tendingfolket skulde alltid besøkes med

- Kaffe, lefse og det beste hūset formådde, og
 så måtte de smake på andre sin rengjarnet.
13. De hadde intet spesielt navn.
 14. De som ar en eller anden grunn ikke blir
 brøkket med det samme blir bødne igjen
 senere. Noget spesielt navn hadde det ikke.
 15. Man gjikk bare til gifte mødre.
 16. Besvaret i spørsmål 6.
 17. — — — — —
 18. — — — — —
 19. Det blev holdt dåpsrelatkap hvor fadderne
 og nærmeste familie var med.
 20. Dåpsrelatkapet het barsøl.
 21. Gjesterne hadde med sending, men det
 var ingen bestemt spiseseddel.
 22. Sendingene var forskjellige, men alltid alvord
 fra den som skulle holde barnet over dåpen.
 23. Nu brukes ikke alltid sending, men
 alle fadderne skal gi dåpsgave til
 barnet.
 24. I eldre tider blev fødselsdagen ikke
 feiret. Man fikk gjerne noget ekstra
 godt om kvelden for å minnes dagen.
 Det samme for barn og voksne.
 25. I den senere tid minnes man de runde
 tall ved å gjøre kvellsmåltidet ekstra
 festlig. For gamle blir hver f. dag feiret.
 26. Folk blir vanligvis ikke bødne, men de
 som kommer er velkomne og blir med
 ved festmåltidet.
 27. Det er ikke skikk å gi gaver, men enkelte
 gjør det, særlig godt kjente og nære slektninger.
 28. Nei, det brukes ikke.
 29. Nu brukes å servere sjokolade, kaker
 og bløtkake (med lys, for barna.)

8 Konfirmasjon.

30. I den første tiden jeg har hørt om var Konfirmasjonen en meget korttidelig dag. Læreren ble ofte innbudd og de som holdt barnet (Konfirmanten) over dåpen, og påskene, som var utflyllet.
31. Nu holdes allit Konfirmasjonselskap. Det ble almindelig efter 1920.
32. Man indbyr nærmeste slektninger, og venner av Konfirmanten, sjelden lærer eller prest.
33. Gjæstene sendte, og sender fremdeles "svadinger" ved Konfirmasjon.
34. Det er skikk å gi gaver til Konfir-
manten både av indbudne og andre som vil gjæve det på dem.
35. Det er som regel Kaker, bestilt hos bakeren på stedet.

9 Bryllup.

36. Det ble ikke holdt forlovelseselskap.
37. Ikke før og ikke nu.
38. a) Man brukte som regel 4 måltider hver bryllupsdag.
- b) Om formiddagen når alle var kommet, og hadde fått sin velkomstkjent av Kjøgemesteren, gikk man til dekket langbord, hvorpå der stod store koller med risvelling eller grøt, somrøpiggen med fine dekorasjoner, leffe, gome, julebrød og andet brød. På gravlen var stridd seikker og Kanel. Man spiste av fald med hver sin ske. Efter gravlen fikk man Kaffe og Rjättkager og ellers det som stod på bordet.
- Middeg; når folket var kommet fra

Kirken. For århundreskipten servertes
1 fiskerob, så Kjøtsuppe og Kjøt. Siden
1900 blev det sket skgekjøl med
poteter og grønsaker, og til dessert
grøt, av søster, bar, eller saftgeli,
med fløte til. Allid öl på bordet.

Neste måltid var Kaffe, lefse, gome
julebrød, småkaker, og kløtkeger i
senere år. Kjøpmesteren skjenket
drøm til dem som ville ha.

Til Kolsenaten bruktes øst (Rokk
melk med öl i) brød, lefse, gome, o.s.v.
c. Ja, grøt til middey 2. dag, og for man
niste til Kirken 1. de dag.

d. Fiskerob 2. dag var Kaffe og brød og lefse,
gome og annet pålegg. Middey: grøt
av risengryn, småttkjøl, Kaffe, Kvells-
mat som 1. de dag.

3. die dagen var reisedag, da var det
slik som det fallt sig med onaten.

38. Det var en stor dre å hjelpe til ved
bryllup. Hjelpene tok aldrig betaling.
bare kokken og Kjøpmesteren blev
betalt.

39. 7 eldre liden skulde sendingen tre
smørpigger, pent oppsatt og utkråtet,
fra 6 til 12 mark store. Gome
Rokk av 20 l. mykilt melk. Eller et
stort søsterbrød bestilt hos baker.

40. Ja, smøret skulde settes opp i pigg
og utkråtes på bestemte måter.

41. Det hendte aldrig her.

42. Sendingen kalles bare "Sending"

43. Sendingen blev brakt til bryllupsgarden

43. ar en ar familien som ikke fikk være med i brylløpet.

44. Den blir sendt om formiddag brylløpsaften og de blir festlig bekræftet. De fikk også se brudesaken, kjole, søljer o. s. v. og ellers det som var å se.

45. De som kom med sendingen fikk alltid smakebit med sig hjem. Det kalles "Flegg".

46. De som stod for maten og heimatsending blir kalt "Lofstjana".

Om kvelden i de brylløpsdag kom tjenestefolket fra alle naboer med smelte i spand, fra 3 til 8 liter. De blir bødne inn og bekræftet med kaffi, løse, gome, brød og Rjóstkager. Etterpå deltok de i dans og leik til langt på natt. De fikk også se brudegavene.

47. Man stükket med flere dagers brylløp under første verdenskrig.

48. Som regel holdes brylløpet i brudens hjem. Gjeldnere på hotel.

49. Det hendes, men er ikke almindelig.

50. I siste tilfelle blir brylløpsgavene sendt til brudens hjem, eller de blir tatt med til hotellet og avlevert der.

51. Det blir festet bare ved runde tall.

52. Til gravøl blir bødne avlodes aleggvinger, venner og naboer. Bedemannen (Kvinnen) gikk til vedkommendes hus bød husbond og hustru komme inn i stuen, stille sig innenfor døren med hatten (hatten) mellom begge hendene og fremsa følgende: "Gj ska helsa ifrå N. N. og be begge sjålar, gamle og unge

Koma å følgjå ligjet til joro." (Før skal vitse fra N.N. og be husebond og husmor, gamle og unge komme og følge ardele til gravene.) Og så blev dagen meent.

53. Gravølet varde bare 1 dag, og 4 måltider hørte til.

54. Alle måltider serveres ved langbord. Før man gikk ^{av} til Kirken blev servert risengrøt (med sukker og Rand pora) i store boller, som alle spiste av, hver med sin ske. Deilig lefse, gome, smørbrød. Efterat man kom fra Kirken servertes middag. Fjøsuppe med melboller, Røkt Rjöt med poteter, og grønsaker, av det man hadde. Øl til. Senere var det Kaffe og Kaker, sukkerbrød, lefse og gome.

Før hjemreisen fikk man smeltet eller chokolade, brød, smør, lefse, gome, og andel juleegg, som ost, prim, Røkt av gomenysen.

55. Nei, det kjennes ikke her.

56. Trekmåltidet var middagen.

57. Gravølet blev altid holdt i hjemmet. Var plassen liten, blev bare de nærmeste bødne. Ellers som vanlig.

58. Til gravøl hadde gjestene sendingen med sig. Naboene sendte melk om Kvellen før, den skulde brukes til grøten om formiddagen.

59. Samvret skulde alltid være pyntet og oppsat som ved bryllup. Ellers som som enhver vilke.

60. Nei, bare Kaffe og brød, lefse og gome.

- Det var skikke at alle som kom skulde
få se liket. Og på smykkejenlene.
61. Det var ingen forskjell på maten,
den var ens, uanset hvem som var død.
62. Gravålet varle og varer bare 1 dag.
63. Det blev slutt med alkoholforbudet
etter at man sluttet å bygge öl hjemme.
64. Nei, man har ikke lagt merke til det.
65. Etter at man har vært ved Kirken
serveres middag, og lidt senere Kaffe
og Røker.
66. Nei, alkohol blir ikke myknet om.
67. Ja, ar og til når der ingen tiisnor er.
68. Og begyndelsen ar dette århundrede.
69. Omkring 1910 begynte man å overtale
dødsfall i avisen.
70. Nei, ingen tradisjon dermed om maten
den 17 mai.
71. Det er ganske fa, som feirer morsdage,
de lesir om det i avisen og synes de
må ~~sva~~ gjøre likedana i de siste år.
72. Nei, ikke enda.
73. Nei, ingen bestemte netter, eller Røker.
74. Dette spørsmål faller bort.
75. Mors og Faroday blev kjendt gjennem
avisen.